

Raadsvergadering d.d. 20 juni 2019

Aan de raad,

Onderwerp

Harmonisatie kwijtschelding gemeentelijke belastingen.

Beslispunten

1. Akkoord te gaan met de harmonisatie van het kwijtscheldingsbeleid voor deelnemende en niet-deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling BSOB;
2. Bijgevoegde kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2019 vaststellen.

Samenvatting

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) behandelt de kwijtscheldingsverzoeken ten behoeve van de deelnemende gemeenten en het Waterschap. Binnen de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van kwijtschelding is een aantal beleidskeuzes toegestaan. Aangezien niet alle deelnemers dezelfde keuzes hebben gemaakt is er geen sprake van uniform beleid. Bovendien blijkt dat beleidskeuzes niet voor alle deelnemers terug zijn te voeren naar formele besluiten. Hierdoor ontstaan er problemen in de uitvoering. Het BSOB heeft een voorstel gedaan om het kwijtscheldingsbeleid voor de deelnemende en niet-deelnemende gemeenten aan de GR BSOB te harmoniseren. Het verschil t.o.v. de huidige situatie in Laarbeek is dat er bij het verlenen van kwijtschelding voortaan rekening wordt gehouden met de kosten van kinderopvang.

Aanleiding

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) behandelt de kwijtscheldingsverzoeken ten behoeve van de deelnemende gemeenten en het Waterschap. Binnen de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van kwijtschelding is een aantal beleidskeuzes toegestaan. Aangezien niet alle deelnemers dezelfde keuzes hebben gemaakt is er geen sprake van uniform beleid. Bovendien blijkt dat beleidskeuzes niet voor alle deelnemers terug zijn te voeren naar formele besluiten. Hierdoor ontstaan er problemen in de uitvoering. Zo heeft het Waterschap zich in het verleden geconformeerd aan de beslissing van de gemeenten inzake kwijtschelding. Doordat het beleid van een aantal gemeenten afwijkt van het beleid van het Waterschap kan het voorkomen dat ten aanzien van aanslagen op één aanslagbiljet een andere norm geldt. Het voorgaande kan leiden tot onjuiste beslissingen en rechtsongelijkheid binnen het waterschapsgebied.

Beoogd effect en/of resultaat

1. Rechtsgelijkheid

Momenteel is er sprake van rechtsongelijkheid binnen het Waterschapsgebied. Omdat het kwijtscheldingsbeleid in gemeenten verschillend is en het Waterschap zich daaraan heeft geconformeerd, komt het voor dat een belastingplichtige van Waterschapsbelastingen in de ene plaats wel kwijtschelding krijgt en in de andere plaats niet, omdat in de ene plaats andere normen gelden dan in een andere plaats. Ter voorkoming van rechtsongelijkheid wordt daarom gepleit voor een uniform kwijtscheldingsbeleid.

2. Kostenefficiency en klantgerichtheid

Voor een correcte uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid van de verschillende deelnemers zou, bij afwijkingen in het beleid van de gemeente en het Waterschap, een verzoek om kwijtschelding van de gemeentelijke en waterschapbelastingen apart moeten worden behandeld. De kosten nemen hierdoor toe. Daarnaast kan dat tot de situatie leiden dat een belastingplichtige wel kwijtschelding van gemeentelijke belasting krijgt, maar geen kwijtschelding van Waterschapsbelastingen. Met betrekking tot aanslagen op één aanslagbiljet is dat moeilijk uitvoerbaar en nog moeilijker uit te leggen aan de inwoner.

3. Minder kwetsbaar, fouten voorkomen

Bij de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken moeten medewerkers steeds de verschillen in beleid in het oog houden. De foutgevoeligheid neemt hierdoor toe. Om tot een zo efficiënt mogelijke en correcte behandeling van kwijtscheldingsverzoeken te komen, is het noodzakelijk om tot een uniform kwijtscheldingbeleid te komen.

4. Voorkomen (gevolgen) onderling strijdig beleid

Het Waterschap heeft zich in het verleden geconformeerd aan de beslissing van de gemeenten inzake kwijtschelding. Dit betekent dat de beoordeling van een verzoek tot kwijtschelding door niet-deelnemende gemeenten in principe door BSOB wordt overgenomen. Deze beoordeling kan echter in strijd zijn met het beleid van het Waterschap. Dit is een ongewenste situatie. Indien niet-deelnemende gemeenten in de toekomst blijven vasthouden aan afwijkend beleid zal BSOB stoppen met het overnemen van de beoordeling door de gemeente en de behoordeling zelf gaan doen. Er zal hiervoor dan ook geen vergoeding meer worden gegeven.

5. Uniformering beleid grotendeels gelijk aan huidig beleid

Bij het bepalen van het gewenste beleid is gekeken naar de grootste gemene deler. Gebleken is dat een meerderheid van de gemeenten en het Waterschap het voorgestelde beleid kennen. Afwijken van het beleid van het Waterschap ligt dan ook niet voor de hand omdat dan een meerderheid van de gemeenten het huidige beleid zou moeten wijzigen.

6. Meer duidelijkheid voor kleine ondernemingen.

Een extra argument voor het niet verlenen van kwijtschelding aan kleine ondernemers is dat hierbij knelpunten in de uitvoering worden ervaren. Veelal zal op het moment dat een ondernemer een verzoek om kwijtschelding doet nog geen inschatting van het netto-bestedbare inkomen gemaakt kunnen worden. Dit kan worden opgelost door de aanvrager (achteraf) een inkomensverklaring van de Belastingdienst over de betrokken periode te laten overleggen. Dit leidt tot het toenemen van doorlooptijden doordat feitelijk pas na afloop van het belastingjaar of zelfs langer zal kunnen worden vastgesteld welk inkomen de ondernemer heeft genoten. Een ander aspect is dat aanslagen en kwijtscheldingsverzoek over

verschillende jaren in de praktijk kunnen gaan cumuleren. De uitvoeringskosten van de kwijtschelding nemen hierdoor toe.

7. Voorkomen bijdrage aan oneerlijke concurrentiepositie

Tot slot zou kwijtschelding aan kleine ondernemers aangemerkt kunnen worden als subsidievertrekking aan het bedrijfsleven een ondernemers die zijn aanslagen niet hoeft te bepalen komt daarmee in en gunstigere concurrentiepositie da nadere ondernemers. Om die reden is het de vraag of aan ondernemers kwijtschelding verstrekt zou moeten worden. Bovendien bestaat er binnen de sociale wetgeving een mogelijkheid voor ondernemers die onder het minimum leven om financieel ondersteund te worden via het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Er bestaan verschillende vormen van bijstand voor ondernemers, zoals een lening en /of een aanvulling op het inkomen. Gemeenten en Waterschappen worden door het Rijk overigens niet gecompenseerd voor de extra lasten die ontstaan door verlening van kwijtschelding aan kleine ondernemers.

Argumenten

Beleidskeuzes

Hieronder wordt kort aangegeven welke beleidskeuzes er ten aanzien van de kwijtschelding kunnen worden gemaakt en welke keuze we in Laarbeek momenteel hanteren.

Kosten van bestaan (bijstandsnorm)

De uitvoeringsregeling stelt de kosten van bestaan op 90% van de bijstandsnorm. Op grond van artikel 255, vierde lid, van de Gemeentewet en artikel 144, vierde lid, van de Waterschapswet hebben gemeenten en Waterschappen echter de mogelijkheid om dit percentage hoger vast te stellen. Aan een hoger percentage zijn echter wel grenzen gesteld. Gemeenten/Waterschappen mogen het percentage voor de kosten van bestaan vaststellen op maximaal 100% van de bijstandsnorm. In Laarbeek hanteren we 100% van de bijstandsnorm.

Kosten van bestaan pensioengerechtigde leeftijd

Sinds 1 januari 2012 is er de mogelijkheid voor gemeenten en Waterschappen om de norm voor de kosten van bestaan voor personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of ouder te verhogen tot 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen. Dit om te voorkomen dat AOW-ers minder aanspraak op kwijtschelding kunnen maken. In Laarbeek hanteren we 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen.

Netto kosten kinderopvang

Gemeenten en Waterschappen mogen bij het verlenen van kwijtschelding rekening houden met de kosten van kinderopvang. Op grond van artikel 28, derde lid, van de Uitvoeringsregeling kan de gemeente/het Waterschap bij het bepalen van de netto-bestedbare inkomen voor de kwijtschelding rekening houden met de netto-kosten van kinderopvang. De netto-kosten worden dan aangemerkt als uitgaven als bedoeld in artikel 15

van de uitvoeringsregeling. In Laarbeek houden wij geen rekening met de kosten van kinderopvang.

Kwijtschelding aan ondernemers

Op grond van artikel 28, eerste lid, onder b, van de uitvoeringsregeling is het sinds 1 april 2011 mogelijk kwijtschelding te verlenen voor de privé belastingsschulden van natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen. Voorwaarde is dat de raad/het bestuur de kwijtschelding voor deze groep heeft opengesteld. In Laarbeek wordt geen kwijtschelding verleend aan ondernemers.

Inventarisatie huidige situatie deelnemende gemeenten BSOB en Waterschap

Ten behoeve van de bepaling van het meest gewenste beleid zijn de verschillen in beleid van de deelnemers en tevens van de niet-deelnemers geïnterviewd (zie bijlage Kwijtscheldingsnormen gemeenten en Waterschap oktober 2018). Uit deze inventarisatie blijkt op de eerste plaats dat de formele besluitvorming niet voor alle deelnemers (12) en niet-deelnemers (11) te achterhalen is. In Laarbeek heeft nooit formele besluitvorming plaatsgevonden. Alleen al om te zorgen voor een juiste grondslag voor het uit te voeren beleid wordt daarom gevraagd een besluit ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid te nemen.

Ten aanzien van de kosten van bestaan wordt voor alle gemeenten en het Waterschap 100% van de bijstandsnorm aangehouden. Voor 11 gemeenten en het Waterschap ligt hieraan een formeel besluit ten grondslag. (Laarbeek hanteert 100%, geen formeel besluit).

Voor wat betreft de kosten van bestaan voor pensioengerechtigden wordt door 16 gemeenten en het waterschap de norm voor de kosten van bestaan gebaseerd op de toepasselijke netto AOW-bedragen in plaats van op de toepasselijke bijstandsnorm. Voor 8 gemeenten en het Waterschap ligt hieraan een formeel besluit ten grondslag (Laarbeek hanteert 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen, geen formeel besluit).

Door 15 gemeenten en het Waterschap wordt rekening gehouden met de kosten van kinderopvang bij het bepalen van het netto-bestedbare inkomen voor de kwijtschelding. Voor 8 gemeenten en het Waterschap ligt hieraan een formeel besluit ten grondslag. (Laarbeek houdt geen rekening met kosten kinderopvang, geen formeel besluit).

In 11 gemeenten bestaat de mogelijkheid kwijtschelding te verlenen aan natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen. Voor 5 gemeenten ligt hieraan een formeel besluit ten grondslag. Het Waterschap kent deze mogelijkheid niet. (Laarbeek verleent geen kwijtschelding aan natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen, geen formeel besluit).

Argumenten om te harmoniseren

1. Rechtsgelijkheid

Momenteel is er sprake van rechtsongelijkheid binnen het Waterschapsgebied. Omdat het kwijtscheldingsbeleid in gemeenten verschillend is en het Waterschap zich daaraan heeft geconformeerd, komt het voor dat een belastingplichtige van Waterschapsbelastingen in de ene plaats wel kwijtschelding krijgt en in de andere plaats niet, omdat in de ene plaats andere normen gelden dan in een andere plaats. Ter voorkoming van rechtsongelijkheid wordt daarom gepleit voor een uniform kwijtscheldingsbeleid.

2. Kostenefficiency en klantgerichtheid

Voor een correcte uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid van de verschillende deelnemers zou, bij afwijkingen in het beleid van de gemeente en het Waterschap, een verzoek om kwijtschelding van de gemeentelijke en waterschapbelastingen apart moeten worden behandeld. De kosten nemen hierdoor toe. Daarnaast kan dat tot de situatie leiden dat een belastingplichtige wel kwijtschelding van gemeentelijke belasting krijgt, maar geen kwijtschelding van Waterschapsbelastingen. Met betrekking tot aanslagen op één aanslagbiljet is dat moeilijk uitvoerbaar en nog moeilijker uit te leggen aan de inwoner.

3. Minder kwetsbaar, fouten voorkomen

Bij de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken moeten medewerkers steeds de verschillen in beleid in het oog houden. De foutgevoeligheid neemt hierdoor toe. Om tot een zo efficiënt mogelijke en correcte behandeling van kwijtscheldingsverzoeken te komen, is het noodzakelijk om tot een uniform kwijtscheldingbeleid te komen.

4. Voorkomen (gevolgen) onderling strijdig beleid

Het Waterschap heeft zich in het verleden geconformeerd aan de beslissing van de gemeenten inzake kwijtschelding. Dit betekent dat de beoordeling van een verzoek tot kwijtschelding door niet-deelnemende gemeenten in principe door BSOB wordt overgenomen. Deze beoordeling kan echter in strijd zijn met het beleid van het Waterschap. Dit is een ongewenste situatie. Indien niet-deelnemende gemeenten in de toekomst blijven vasthouden aan afwijkend beleid zal BSOB stoppen met het overnemen van de beoordeling door de gemeente en de beoordeling zelf gaan doen. Er zal hiervoor dan ook geen vergoeding meer worden gegeven.

5. Uniformering beleid grotendeels gelijk aan huidig beleid

Bij het bepalen van het gewenste beleid is gekeken naar de grootste gemene deler. Gebleken is dat een meerderheid van de gemeenten en het Waterschap het voorgestelde beleid kennen. Afwijken van het beleid van het Waterschap ligt dan ook niet voor de hand omdat dan een meerderheid van de gemeenten het huidige beleid zou moeten wijzigen.

6. Meer duidelijkheid voor kleine ondernemingen.

Een extra argument voor het niet verlenen van kwijtschelding aan kleine ondernemers is dat hierbij knelpunten in de uitvoering worden ervaren. Veelal zal op het moment dat een ondernemer een verzoek om kwijtschelding doet nog geen inschatting van het netto-bestedbare inkomen gemaakt kunnen worden. Dit kan worden opgelost door de aanvrager (achteraf) een inkomensverklaring van de Belastingdienst over de betrokken periode te laten overleggen. Dit leidt tot het toenemen van doorlooptijden doordat feitelijk pas na afloop van het belastingjaar of zelfs langer zal kunnen worden vastgesteld welk inkomen de ondernemer heeft genoten. Een ander aspect is dat aanslagen en kwijtscheldingsverzoek over

verschillende jaren in de praktijk kunnen gaan cumuleren. De uitvoeringskosten van de kwijtschelding nemen hierdoor toe.

7. Voorkomen bijdrage aan oneerlijke concurrentiepositie

Tot slot zou kwijtschelding aan kleine ondernemers aangemerkt kunnen worden als subsidievertrekking aan het bedrijfsleven een ondernemers die zijn aanslagen niet hoeft te bepalen komt daarmee in en gunstigere concurrentiepositie da nadere ondernemers. Om die reden is het de vraag of aan ondernemers kwijtschelding verstrekt zou moeten worden. Bovendien bestaat er binnen de sociale wetgeving een mogelijkheid voor ondernemers die onder het minimum leven om financieel ondersteund te worden via het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Er bestaan verschillende vormen van bijstand voor ondernemers, zoals een lening en /of een aanvulling op het inkomen. Gemeenten en Waterschappen worden door het Rijk overigens niet gecompenseerd voor de extra lasten die ontstaan door verlening van kwijtschelding aan kleine ondernemers.

Harmonisatievoorstel

Gelet op het voorgaande stelt het BSOB voor het kwijtscheldingsbeleid van het Waterschap te volgen. Dit betekent dat:

1. Voor de kosten van bestaan 100% van de bijstandsnorm aanhouden;
2. De norm voor de kosten van bestaan voor pensioengerechtigden baseren op de toepasselijke netto-AW-bedragen in plaats van op de toepasselijke bijstandsnorm;
3. Bij het bepalen van het netto-bestedbare inkomen voor de kwijtschelding rekening houden met de kosten van kinderopvang; **Dit is voor Laarbeek de enige wijziging ten opzichte van de huidige situatie. Dit betekent dat een groter aantal inwoners gebruik kan maken van de kwijtscheldingsregeling. Niet bekend is om hoeveel personen dit zou gaan. Uit navraag bij de BSOB is gebleken dat momenteel nauwelijks aanvragen worden gedaan die worden afgewezen i.v.m. het niet rekening houden met de kosten van kinderopvang.**
4. Geen kwijtschelding verlenen aan natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

In de gemeente Laarbeek wordt momenteel kwijtschelding verleend aan particulieren voor afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Indien bij de berekening van het netto-inkomen om voor kwijtschelding in aanmerking te komen, rekening wordt gehouden met de kosten van kinderopvang, zullen er meer mensen gebruik kunnen maken van kwijtschelding.

Bij de BSOB is navraag gedaan naar het aantal aanvragen die tot nu toe zijn afgewezen omdat het inkomen te hoog was en waar sprake was van kinderopvang. Hier is nog geen antwoord op gekomen. Hieruit blijkt dat in 2018 in Laarbeek geen enkel kwijtscheldingsverzoek geweest waarbij de kosten voor kinderopvang een rol hebben gespeeld. Naar verwachting zal het wijzigen van het beleid met betrekking tot de kosten van kinderopvang in de toekomst voor Laarbeek dan ook nauwelijks tot geen financiële gevolgen hebben.

Overzicht beschikbare middelen en werkelijke uitgaven

Jaar	Begroot	Werkelijke uitgaven
2014	€ 50.000,-	€ 59.000,-
2015	€ 55.000,-	€ 73.000,-
2016	€ 56.000,-	€ 73.000,-
2017	€ 56.000,-	€ 87.000,-
2018	€ 65.000,-	€ 45.000,-
2019	€ 66.430,-	?

Kanttekening:

1. Geen kwijtschelding verlenen aan natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen strookt in principe niet met ons uitgangspunt om ZZP-ers die als aparte aandachtsgroep genoemd staan in het BMS-programma 2018 en het regionale beleidsplan schudhulpverlening 2019-2022 om (financiële) ondersteuning te bieden. Het is de vraag of we op dit punt willen harmoniseren en het laten bij de situatie zoals nu in Laarbeek gehandeld wordt of dat we juist voor deze doelgroep kwijtschelding wel mogelijk gaan maken en op dit punt afwijken van de voorgestelde harmonisatie. De overige Peelgemeenten volgen het harmonisatievoorstel.

2. Momenteel wordt geen kwijtschelding verleend voor Onroerende Zaakbelasting (OZB). Dit zou overwogen kunnen worden. Voor inwoners met een koopwoning die in financiële problemen zitten en voldoen aan de overige voorwaarden zou kwijtschelding van de OZB immers een financiële meevaller zijn. Uit navraag bij gemeenten waar wel kwijtschelding wordt verleend van de OZB blijkt echter dat inwoners hier nauwelijks gebruik van maken omdat er ten eerste maar weinig inwoners met een laag inkomen in een koopwoning wonen en ten tweede de WOZ-waarde meestal hoger is dan de resterende hypotheek en dat verschil wordt gezien als vermogen. De vraag is of we voor een enkel geval beleid moeten gaan opstellen.

Advies Cliëntenraad Participatiewet Laarbeek

De lokale Cliëntenraad Participatiewet gaat unaniem akkoord met punt 1, 2 en 3 van het genoemde harmonisatievoorstel.

Met betrekking tot punt 4 van het genoemde harmonisatievoorstel en de hierbij genoemde kanttekeningen, onderschrijft de Cliëntenraad de hierbij opgenomen argumentatie van harte en adviseert dringend ook deze beide genoemde doelgroepen, te weten natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen en Eigenwoningbezitters die voldoen aan de voor kwijtschelding geldende voorwaarden toegang te bieden tot de mogelijkheid van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, en dit niet in het minst ook ter versterking van het armoedebeleid, zo dringend noodzakelijk ter voorkoming van de helaas nog steeds groeiende schuldenproblematiek, ook in Laarbeek.

Vervolgstappen

De BSOB schriftelijk op de hoogte brengen van uw besluit.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

Concept-Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen.

Kwijtscheldingsnormen gemeenten en waterschap oktober 2018.

Voorstel van college van burgemeester en wethouders van Laarbeek d.d. 16 april 2019

De raad voorstellen:

1. Akkoord te gaan met de harmonisatie van het kwijtscheldingsbeleid voor deelnemende en niet-deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling BSOB;
2. De bijgevoegde kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2019 vast te stellen.

De gemeentesecretaris van Laarbeek

M.J.M. Meertens

De burgemeester van Laarbeek

F.L.J. van der Meijden